

Formanden:

Der kommer ingen tredjebehandling. Dette er anden og sidste behandling.

Ingolf Knudsen (CD):

Jeg skal for det første henvise til bemærkningerne i vort betænkningsskildring, som, synes vi da sely, på udmærket vis giver udtryk for de holdninger, vi har med hensyn til folkeskolen, og som også forsøger at påpege nogle af de ting, som vi mener er forkerte ved den nuværende folkeskolelov. Jeg vil gerne understrege – vi har forsøgt at understrege det gang på gang – at det, vi lægger op til her, er et forsøg på dels at centralisere nogle beslutninger, dels at fastlægge et indhold, at fastlægge nogle minimumskrav, som må være gældende for den danske folkeskole. Vi forsøger samtidig at værne om nogle basisfag, og vi forsøger at påvise, at ledelsen i folkeskolen må fastlægges, så man ved, hvor ansvaret er placeret.

Samtidig med at vi siger alle disse ting, påpeger vi, at vi er villige til at betale for, hvad en god skole måtte koste. Vi vil gerne have lov til at understrege, at det er centrum-demokraternes holdning, at vi gerne vil betale, være med til at yde, hvad det koster at have et ordentligt uddannelsessystem.

I øvrigt vil jeg gerne sige, at de bemærkninger, som jeg vil knytte til U 90-debatten, som vi skal have senere i dag eller i aften, i allerhøjeste grad også vil have relation til dette forslag, hvorfor jeg skal henvise til de bemærkninger, der vil komme under den senere debat.

Alfred Hansen (DR):

Jeg har ved betænkningsskildringen gjort opmærksom på, at jeg vil gøre rede for retsforbundets stilling til beslutningsforslag nr. B 26 ved anden og sidste behandling. Jeg skal gøre det ved at henvise til den af forslagsstillerne foreslåede ændring af formålsparagrafen i den nuværende skolelov, hvor vi fra retsforbundets side godt kan støtte det første punktum, nemlig at folkeskolens opgave er at bibringe eleverne kundskaber og færdigheder. Jeg havde i og for sig tænkt på at stille ændringsforslag, sådan at disse to linjer var blevet koblet på den nuværende formålsparagraf, hvor der også tales om samarbejde mel-

lem forældre og elever og lærere. Det har jeg imidlertid undladt.

Vi må tage kraftig afstand fra det sidste i forslaget til ændring af formålsparagraffen, nemlig: »Skolen skal såvel i undervisningen som i sin øvrige virksomhed undgå at påvirke børnenes holdning til kontroversielle samfundsspørgsmål.« I det øjeblik man stemmer for et sådant forslag, så har man i og for sig samtidig sagt og postuleret, at der finder den slags påvirkninger sted i folkeskolen i dag, hvilket jeg vil tage afstand fra.

Vi må samtidig være meget skeptiske over for forslagens punkt 4, hvor man påtænker fra forslagsstillernes side at afholde eksamen for 7. klassetrin.

Jeg føler mig heller ikke særlig overbevist om, at det vil være pædagogisk rigtigt at nedsætte den skolepligtige alder med et år. Der foreligger i hvert tilfælde ikke i øjeblikket tilstrækkelige beviser for, at det vil være rigtigt.

Der er altså nogle skønhedsfejl, men jeg vil gerne give et skulderklap til det forslag vedrørende formålsparagraffen, hvor CD foreslår, at folkeskolens opgave er at bibringe eleverne kundskaber og færdigheder og ikke, som der står i den nuværende folkeskolelov, at give eleverne muligheder for at tilegne sig viden.

Konklusionen på retsforbundets stilling til forslaget bliver, at vi stemmer imod forslaget ved anden og sidste behandling.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslaget til folketingsbeslutning forkastedes, idet 29 stemte for, 79 imod; 11 stemte hverken for eller imod.

Den næste sag på dagsordenen var:

14) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen [af John Winther (KF) m. fl.].

(Lovforslag nr. L 123. Fremsat 7/12 77. Første behandling 9/12 77. Betænkning 19/5 78.

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslaget og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Gerda Møller (KF):

Jeg ville egentlig helst have ventet med at tale til sidst, for det er jo et konservativt forslag, det drejer sig om, men da der ikke havde meldt sig nogen, var jeg nødt til at gå på talerstolen nu for at få lov at sige noget.

Jeg har heldigvis betænkningen at gå ud fra. Jeg vil begynde med at takke for den venlige modtagelse af det forslag, vi her har fremsat, som først og fremmest har fået en god tilslutning fra fremskridtspartiet og centrum-demokraterne.

Der er også al mulig grund til at takke retsforbundet, som på nær et enkelt punkt kan støtte det. Om dette punkt, som gælder muligheden for at blive fritaget for at deltage i faget kristendomsundervisning, vil jeg godt have lov til at sige, at når vi har ændret »skal efter anmodning« til »kan under særlige omstændigheder« og også har udeladt selvbestemmelsesretten for elever over 15 år, så skyldes det, at faget ikke er forkyndende, men kundskabsgivende; derfor ønsker vi at ligestille det med andre kundskabsfag, og dem er der jo ingen fritagelsesmulighed for. Vi mener bestemte ikke, som retsforbundet gør, at vi med den formulering, vi her anvender, afskærer forældrene fra selv at give deres børn den indlæring i faget, som de ønsker.

Også partierne venstre og kristeligt folkeparti befinder sig på samme linje som det konservative folkeparti, når det gælder om at styrke de elementære fag og en afgangsprøve i 9. klasse, der svarer til det niveau, eleven er undervist i. Men desværre har begge partier jo stemt for den gældende folkeskolelov og dermed afskåret sig fra foreløbig at få foretaget ændringer, som forligspartierne ikke er enige om. Og det kan selvsagt være meget svært at blive enige, når forligspartierne strækker sig fra venstre og kristeligt folkeparti til SF.

På den baggrund giver jeg ikke meget for hr. Bertel Haarders udtalelser ved behandlingen for et år siden af det konservative beslutningsforslag, hvor hr. Bertel Haarder sagde:

»Vi har ikke fraskrevet os retten til at foreslå eller medvirke til ændringer i kommende år.«

Hvad hjælper denne ret, når man ikke kan komme igennem med nogle ændringer? Jeg havde ellers håbet, at hr. Bertel Haarder denne gang ville benytte lejligheden til at tage konsekvensen af den megen kritik af den gældende lov, som han fremfører i både skrift og tale. Men de udtalelser skal åbenbart kun bruges til at få folk til at glemme, at venstre i virkeligheden har stemt for den lov, som man nu kritiserer så hårdt.

Når vi i det konservative folkeparti har ønsket debat om folkeskoleloven, så er det for endnu en gang at få slået fast, at skolen trods forliget stadig væk ikke har fået den ro og stabilitet, der er nødvendig for, at den kan fungere tilfredsstillende.

En af årsagerne er, at et stort flertal i befolkningen har helt andre fundamentale krav og forventninger til skolen end dem, loven tilgodeser. Det kan læses i aviserne næsten hver eneste dag. Forældrene frygter, at børnene ikke lærer nok i de grundlæggende fag, og at niveauet derfor sænkes, hvad de seneste skriftlige prøver i dansk og regning også er bevis på. Derfor stiller de også først og fremmest krav om en forsvarlig undervisning i fagene dansk, regning og skrivning.

Vi har med forslaget her ønsket at imødekomme de mange såvel politisk som fagligt begrundede ønsker om en styrkelse af en række af folkeskolens fag, om at ændre de så hårdt kritiserede prøver og om at sikre en fornuftig bedømmelse af eleverne, ikke mindst for at sikre, at skolen ikke udvikler sig til en udelt enhedsskole med samme undervisning for alle, uanset anlæg, evner og lyst.

Hvad angår faget dansk, vil jeg henvise til, hvad læsepædagogernes formand, Mogens Jansen, har udtalt med henblik på en styrkelse af danskundervisningen. Det kunne man læse i Berlingske Tidende den 3. februar i år. Her udtaler han, at der er et meget stærkt ønske i den retning blandt mange skolers ledelse, lærere og elever. Han anviser også, hvorledes man gennem oprettelse af kurser i f. eks. intensiv læsetræning og mundtlig

[Gerda Møller]

fremstilling efter hans opfattelse sagtens kunne få de større børn med på tanken, fordi de i virkeligheden forholder sig meget kontant til deres egne svagheder i faget. De er blevet så store, at de meget vel ved, at de bør benytte chancen, mens den er der.

Med hensyn til faget idræt mener jeg, at jeg for ikke så længe siden har set ministeren udtale, at hun vil finde frem til en løsning med henblik på en styrkelse af faget. Da der jo er enighed mellem alle partierne her i tinget om, at faget skal styrkes, vil jeg bede ministeren svare på, om jeg har ret i disse udtalelser, og i bekræftende fald om hun vil løfte sløret for, hvorledes hun mener at styrkelsen kan ske. Der er jo flere veje at gå. Enten at henstille til kommunerne at øge timetallet eller at udsende en ny vejledende timeplan, der placerer faget stærkere. Det er i hvert fald for dårligt, at 37 pct. af kommunerne ifølge Dansk Idræts-Forbunds undersøgelser har færre timer, end planen giver faget. Det kunne være, at en henstilling fra ministeren ville hjælpe til at få dette forhold rettet. At det koster penge, ved vi, men da faget må siges at være både sundhedsbevarende og forebyggende, så er det penge, der kommer igen med renter og rentes rente.

Uanset at dette forslag bliver stemt ned her i salen ved tredje behandling – denne gang må det vel være rigtigt – så går jeg bestemt ud fra, at det i hvert fald vil føre til, at der nu kommer noget reelt ud af de drøftelser, som til stadighed foregår mellem skoleforligspartierne. Eleverne bliver ladet i stikken, hvis det ikke snart sker.

Som vor ordfører ved førstebehandlingen, hr. John Winther, sagde det, så ønsker vi med dette forslag at gøre det klart, at folkeskolens første og vigtigste formål er at give eleverne mulighed for at tilegne sig viden og skabe forudsætninger, der sætter eleverne i stand til at honorere de krav, de senere hen bliver stillet over for i tilværelsen.

Vi ønsker ikke at gøre skolen til en politisk kasterbold, ej heller ønsker vi at deltage i en hetz imod nogle enkeltpersoner eller grupper inden for vort undervisningssystem. Derfor må vi i lovgivningen sikre, at undervisningen på vore skoler tilrettelægges efter fælles retningslinjer. Det vil opfylde det dobbelte formål at skabe ro om skolen og at sikre, at eleverne får samme udgangspunkt, uanset hvilken skole de kommer fra.

Skolen skal være et sted, hvor undervisningen tilrettelægges på en sådan måde, at den fremmer initiativ og virkelyst. Den må tilgodesee såvel de bedst begavede elever som de svage elever. Det må gælde her som i alle andre af livets forhold, at det kan betale sig at gøre en indsats, og der må være tilstrækkeligt med udfordringer til alle uanset evner og anlæg.

Ebba Strange (SF):

Da SF er helt imod det foreliggende lovforslag, ønsker vi heller ikke at tage stilling til, om det skal forbedres eller forringes lidt eller meget ved et enkelt ændringsforslag. Derfor vil vi undlade at stemme vedrørende det fremsatte ændringsforslag.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Som det fremgår af betænkningen, ønsker kristeligt folkeparti her ved anden behandling at redegøre for sin stilling. Efter at vi nu har hørt det konservative partis indlæg, kan der også nok være grund til nogle kommentarer.

Jeg må straks slå fast, at selv om vi ville stemme for dette forslag, ville der alligevel ikke blive noget som helst flertal for det. Derfor vælger kristeligt folkeparti at fortsætte de forhandlinger, som vi har indledt. Vi vil meget gerne bruge denne lejlighed til at pointere, at vi ikke føler os bundet mere, end at vi har ret til at forhandle de ting, som vi finder forkerte, og vi er fuldstændig enige med den konservative ordfører i, at der er ting i folkeskoleloven, som måske ikke er, som vi ønsker. Der er også ting i den, der er gode, det glemmer man måske fuldstændig fra det konservative folkepartis side.

Man får et indtryk af, at alt, hvad der er af dårlighed i dette land, skyldes den nye folkeskolelov. Når man tænker på, hvor kort tid den har fungeret, så kan man næsten, hvis man bruger sin logiske sans, regne ud, at det ikke kan være denne lovs skyld. Vi skal mange år tilbage i tiden, hvor der var en gammel skolelov, og hvor der var en holdning om frihed uden ansvar o. lign., der har bevirket den situation, vi har i dag. Kristeligt folkeparti ønsker at være med til at ændre de ting i folkeskoleloven, vi finder er forkerte. Det er det, der forhandles om, og vi forventer bestemt et positivt resultat.

[Inger Stilling Pedersen]

Der skal ikke herske nogen tvivl om, at vi er utilfredse med den måde, afgangsprøverne i dag finder sted på. Vi må på en eller anden måde have indført en eksamen, en prøve, på en niveaudelt undervisning. Det kan ikke være rimeligt, at man går op til den samme prøve. De resultater, vi har set i disse dage, de forældreønsker, der kommer frem, gør, at jeg håber, vi i de samtaler, der nu skal finde sted, kan finde frem til, at der virkelig sker noget.

Det er kristeligt folkepartis ønske, at vi får nogle realiteter frem i denne sag. Derfor kunne vi ønske, at det konservative folkeparti havde været med i dette forlig og havde gjort det bedre og måske opnået nogle af de ting, man i dag er så ivrig efter at få ændret.

Vi håber altså virkelig på, at de forhandlinger, der nu skal ske, giver resultat, og derfor vil vi stemme imod dette forslag, men understrege, at hvis ikke vi får nogle positive resultater af vore forhandlinger, vil vi forbeholde os ret til selv at foreslå lignende ændringer.

Alfred Hansen (DR):

Ud over de bemærkninger, jeg har gjort ved betænkningssagens afgivelse, skal jeg udtrykke min forbavselse over indstillingen hos venstre og kristeligt folkeparti, som undertiden og ret så ofte – ikke mindst hr. Bertel Haarder fra venstre – taler om, at man burde revidere folkeskoleloven, hvilket jeg finder helt naturligt. Da loven har fungeret i et par år, er det naturligt, at man tager op til diskussion, om der var enkelte passager i skoleloven, som måske burde ændres. Men jeg kan forstå på forligspartierne bag folkeskoleloven, at der ikke skal pilles ved den. Det vil altså sige, at fremover, når hr. Bertel Haarder på venstres vegne taler om nødvendigheden af en revision af skoleloven, så mener hr. Bertel Haarder og venstre ikke synderlig meget med det.

Man fremfører i bemærkningerne fra både venstre og kristeligt folkeparti, at der er forhandlinger i gang, og at der måske kom en ændring og nogle justeringer. Jeg synes, det ville være en passende lejlighed at få bekendtgjort, hvornår sådanne forhandlinger vil være afsluttet; vi, der står uden for dette forlig, ved jo ikke noget om, hvad man forhandler om, og hvad man påtænker at revi-

dere. Fra hvornår vil man revidere eller justere den nuværende skolelov? Det er noget, som jeg synes i hvert fald kristeligt folkeparti og venstre bør fortælle ikke blot undertegnede og forsamlingen her, men i det hele taget deres vælgere og den danske befolkning. Hvad kan man forvente af justeringer af folkeskoleloven i årene fremover, hvornår vil sådanne justeringer eventuelt kunne finde sted?

For at man ikke skal være i tvivl om, hvad det er, der skal stemmes om her, skal jeg læse op, hvad der står i den nuværende skolelov med hensyn til muligheden for fritagelse for undervisning i kristendomskundskab.

I den nuværende skolelov står der, at et barn skal efter anmodning fritages for at deltage i undervisningen i kristendomskundskab, når forældremyndighedens indehaver skriftligt over for skolens leder erklærer selv at ville sørge for barnets religionsundervisning. Er barnet fyldt 15 år, kan fritagelse kun ske med dets samtykke.

Forslagsstillerne har ønsket stk. 2 i § 5 i skoleloven slettet og erstattet af følgende:

»Et barn kan under særlige omstændigheder fritages for at deltage i undervisningen i kristendomskundskab, når forældremyndighedens indehaver skriftligt over for skolens leder erklærer selv at ville sørge for barnets religionsundervisning.«

Vi mener, at hvis det nuværende stk. 2 i § 5 erstattes af det af forslagsstillerne foreslåede, så er der tale om et tilbageskridt, der er tale om en tilsidesættelse af forældrenes selvbestemmelsesret sammen med deres barn. Vi betragter, som jeg ofte har sagt fra folketingets talerstol, undervisning som et tilbud, vi har undervisningspligt, men vi har mulighed for at blive fritaget for i hvert fald et fag som kristendomskundskab, det er en hævdvunden ret. Vi mener, at hvis man vedtager dette forslag, så er der tale om et tilbageskridt. Det, man altså skal stemme om, er, om man ønsker at fastholde det, som skoleforligspartierne har fået sat ind i skoleloven, og som vi ønsker bibeholdt, eller man ønsker at fjerne det, altså alligevel revidere folkeskoleloven, og ønsker at indføje det, som det konservative folkeparti foreslår. Det er sådan set det, der ene og alene skal stemmes om, om man vil give en cadeau til den nuværende skolelov med hensyn til § 5, stk. 2, eller man øn-

[Alfred Hansen]

sker det af det konservative folkeparti fore-slåede indsat i stedet for.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslaget

forkastedes, idet 34 stemte for, 69 imod; 15 stemte hverken for eller imod.

§§ 1 og 2

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behand-ling

vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbe-handling. Hvis ingen gør indsigelse mod det-te forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

15) Anden behandling af:

Forslag til lov om Statens Uddannelsesstøt-te [af Freddy Madsen (DKP) m. fl.].

(Lovforslag nr. L 63. Fremsat 19/10 77. Første behandling 16/11 77. Betænkning 11/5 78).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Gertrud Stjernholm Nielsen (DKP):

Forslaget drejer sig om lov om statens ud-dannelsesstøtte. Ved forslaget's førstebehand-ling den 16. november 1977, altså for mere end et halvt år siden, sagde den socialdemo-kratiske ordfører, at kommunisterne tror, fjernelsen af banklånene vil bringe såvel sta-ten som de studerende i den syvende him-mel. Det tror vi aldeles ikke. Derimod ved vi helt sikkert, at mange studerende i den mel-

lemliggende periode føler, at de er havnet det stik modsatte sted – et sted, hvis navn jeg nok ikke må nævne fra denne talerstol. Stats-kassen har samtidig bidraget til, at pengein-stitutterne har det udmærket.

Kommunisternes forslag blev fremsat på baggrund af, at et enigt folketing i 1970 be-sluttede, at studiestøtten burde udbygges, så den faktisk kom til at dække leveomkostnin-gerne for de studerende. Hvad er der så sket siden? Der har været forringelser, hvad vist ingen i denne sal vil benægte. Den helt store forringelse var, da man gik over til banklåne-ne. At der så på det allersidste er kommet et lille plaster på såret i form af de 85 mill. kr., er naturligvis udmærket, men det løser ikke de grundlæggende problemer for de stude-rende. Og disse forbedringer var heller ikke kommet uden et vældigt pres, ikke blot fra de uddannelsessøgende selv, men også fra mange af de faglige organisationer, der får de færdiguddannede som medlemmer. Det er ikke kun dem, der ikke får arbejde med det samme, der kommer i en forfærdelig situati-on, det er også de heldige, som får arbejde – og det er jo dog heldigvis de fleste – der får lønnen væsentlig reduceret på grund af de store afdrag, de må kæmpe med i årevis.

Nu ved jeg, at mange har afvist dette med henvisning til, at vi venter på CUR, som jeg vil tillade mig at kalde det, det centrale ud-dannelsesråd. Hvor langt er man så nået dér? Man er nået netop så langt, at man først på onsdag skal tage stilling til, hvilket principielt grundlag der skal anvendes ved udarbejdelsen af konkrete forslag. Men det er hovedsagelig den langsigtede støtte, man interesserer sig for, og det vil jeg gerne gå lidt nærmere ind på, da det ikke er den lang-sigtede støtte, der interesserer de studerende, der står midt i studierne, eller de unge, som står over for at skulle i gang med en uddan-nelse. Man er ikke kommet ret langt. På et møde den 14. april kom man først rigtig i gang, og det kom man ud fra et grundmate-iale, det såkaldte Tychsens notat, hvori der fremdrages tre hovedaspekter omkring Sta-ten's Uddannelsesstøtte. Det går på rekrutte-ring og ligestilling, dimensionering og livs-indkomst samt indkomstfordeling. Diskussio-nen af disse hovedaspekter foregår med ud-gangspunkt i CURs forestillinger om uddan-nelsessystemet i 1990 som beskrevet i U 90, som vi skal behandle senere i dag. Det bety-